

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Duminea, Fieca, candu concedu ajuto'riale. — Pretinlu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v.a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe un anu seu 40 doidicoeri, or 8 galbini mon. suato'ria. Se prunumera la posteale c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari seu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Faradepunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 80.

Brasiovu, 21/9 Octobre, 1865.

Anulu XXVIII.

MONARCHIA AUSTRIACA. TRANSILVANIA.

„Acei carii au scapatu pe Austri'a.“

(Continuare.)

Ceea ce amu cititu cu mirare si ceea ce nu pricepem nicidecem este, ca democrati'a sub sistem'a lui Bach, ba tocma si sub a lui Schmerling ar fi avutu deschisu pe san'a sa unu terenu stralucitu, precum istori'a in vreunu imperiu mare nu mai arata altulu, ca inse acea democrati'a in Austri'a ar fi faoutu unu fiasco infricosiatu, pentruca democrati'i, seu mai bine demagogii in cursu de diece ani au dusu monarchi'a la — Solferino! Dupa acestea si alte observatiuni facute asupra trecutulu de 10—15 ani K. incheie cu aceea, ca astadi frenele s'au luatu din manile democratiiei ei s'au datu in manile aristocratiei; de unde urmésa ca si in Transilvani'a democrati'i sasi si romani sunt caduti si ca cavalerii s'au inaltiatu pe de asupra, de aceea K. nu póte incuviintia nici portarea de astadi a diarielor sasesci si romanesci; eara anume Gazet'a se nu se mai laude si ea cu aceea, ca romanii aru fi mantuitu pe Austri'a, nici se se mai incerce a terorisa cu numerositatea poporului, nici cu pasivitatea, carea este cá si pana nesarata, nici cu proletariatulu, oi se lase din trufia, din amagirea de sine, se nu compromitia pe poporu, alu carui interesu nu este interesulu demagogiloru, ci acum candu natiunea magiara, uitandu trecutulu, arunca velu pe atata sange si lacrimi, si standu pe bastionele constitutiunii recastigate, intinde man'a chiamato're, se nu se mai legene in somnu inielatoru, se nu faca de risu ide'a junei democrati'i, pentruca cestiunea Transilvaniei si a natiunalitatiloru sale a decadiutu la *scotiuno de a trei'a mana*, ro'la jucatoriloru a trecutulu in alte mani; ear' deca voru cadé si acestia, conducatorii sasiloru si ai romaniloru nici atunci nu o voru mai reapuca ei.

Acésta invatiatura a lui K. este in sine frumósa, atata numai ca adres'a ei catra romani se pare a fi gresita. Este adeveratu numai atata, ca intre deputatii dietei trecute era cativa, carii striga mai adesea. . . Acum e timpulu nostru cá se codificamu cateva legi din cele recunoscute in Europ'a tota cá singure aparatore de libertatea constitutiunala; soiti inse dvóstra cine incurcá, intrigá si contracariera pe acei ómeni? Acei incurcatori era veniti acolo din alte castre, eara nu dela democrati.

K. dupa tóte acestea ne remase datoru cu doua probatiuni principale; elu n'a probatu cu nimicu, ca sub Bach si Schmerling ar fi domnitu in Austri'a democrati'a, precum nici aceea, ca romanii aru fi lipsiti de simtiulu libertatii constitutiunale. Séu póte vei dice ca 174 romani transilvani au statutu sub sistem'a absolutisca in functiuni publice, eara sub sistem'a de 1861, vreo 240? Acésta e democrati'a Dv.? In a c e l a s i u timpu dintre magiaro-secui au statutu in functiuni preste siepte sute insi, precum v'amu mai observatu si altadata si precum arata Schaematismulu tierii. Nu cumva acei ómeni au fostu pusi de 15 ani incóce in deregatorii prin alegeri democratice, prin sufragiu universalu, prin sberate si racnete? Nu cumva ei au fostu platiti dela municipii de dreptulu? — Aceloru romani si acelorunguri, carii au statutu in deregatorii publice in periodulu susu atinsu li se póte lorudenega simtiulu de libertate constitutiunala, iubirea de patria si de natiune? Asié ori nu? Ceremu respunsu. Si óre pana candu la noi natiunile se fia confudate cu amplotiitiloru? Pana candu acelea se fia privite cá solidare pentru faptele acestora, deca nu 'i alegu ele? Se nu plesimu in facia cu atata usioratate istori'a cea mai prospeta si memori'a sanetosá a contimpuraniloru nostri. Nici odata democrati'a pana acum n'a jucatu nici unu felu de rola politica in nici o parte a monarchiei austriace, oi totudeaun'a numai aristocrati'a; insusi Kossuth a fostu aristocratu cá ori care altulu. Democrati'i, adica barbatii esiti din poporulu neprivilegiatu au luatu parte la afacerile tierii si ale imperiului numai pe atatu si cate atati pre cati au suferitu aristocrati'i impregiurulu

loru cu scopu de a mai imlandi prin ei pretensiunile poporului, seu si de a 'lu tiené prin aceiasi in supunere mai mare. De aceea: nici in 1860 nici in 1865 democrati'i nu au caditu din rolele loru pe care nici ea le avura, ci au caditu totu numai oate o partita aristocratica in favórea altei partite totu aristocrate. In 1849, 1857, 1860 totu numai cavaleri de cei mai mari au statu mai preste totu in capulu afaceriloru. Ce totu memorati intr'un'a pe fostulu advocatu Al. Bach? Unu arbore nu face padurea. Curatu a disu Bach in an. 1852: Eu pociu cadé, inse numai deodata cu Schwarzenberg, pentru ca ei au trebuintia de mine. — Mai numescane K. inca numai trei patru democrati fia macar si cá Bach, carii se fia figuratu in cei 15 ani seu cá ministrii, seu cá diplomati; seu cá gubernatori de provincii. Din contra luandu noi Schaematismulu imperiului amana, suntemu in stare de a ve implé colóne intregi cu aristocrati de calibru celu mai greu, carii au tienutu preste frénele regimulu in manile loru oele albe si curate, eara intre acestia si o multime de nume unguresci si inca nu numai dintre acelea, care se vedu subscribe la prea umilit'a rogáinte substernuta imperatulu Nicolae in an. 1849.

Ce? Democrati'a se fia dusu pe monarchi'a austriaca la Solferino?! Nu democrati'a, oi diplomati'a au dusu pe fiii poporului si banii statulu la Solferino; eara apoi scia lumea, ca tóte carierele diplomatiee sunt rezervate numai aristocratiei de sange curatu, si nici decum democratiiei, pentru ca numai aristocrati'a este capace de maniere fine, de turnure svelte, de portari si fapte cavaleresci; eara nisce democrati inca pre atata de procopsiti, inse greoi, natarai, mosicosi in portarile loru, saracosí seu nesciutori, cum se cheltuescu cate 50 mii pana la 100 si 200 mii pe anu in calitatea loru de diplomati, n'ar sci nici macar cum se da buna diu'a intr'unu salonu.

Ci se ne intielegemu si aici in termini. Eu nu pociu sci, cum ougeta astadi ceilalti connatiunali ai mei despre aristocrati'a, dupace inse K. se folosi de ocaziune cá se ni o spuna respicatu, ca astadi tóta potestatea e data in manile aristocratiei; dupace totuodata soiam multu mai dinainte ca si in alte tieri si staturi incepú a bate unu ventu aristocraticu, me simtiu indemnatu a'mi descoperi si eu opiniunea cu privire la aristocrati'a. Eu am invatiatu a stima pe aristocrati'a luata intru intielesulu anticu, a pretinde inse din partea ei cu atatu mai multe in interesulu publicu, cu catu ea s'a bucuratu si se bucura mai multu de buatatile si de drepturile tierii si cu catu stau mai multe midilóce de cultura in dispusetiunea ei. Urgisescu inse oligarchi'a pre oatu despretiuescu ochlocrati'a; nefericescu pe acea tíera seu natiune, unde aristocrati'a se incérca a trage totu felulu de bariere despartietóre intre sine si intre poporu. Nu afla nici o placere a vedé pe aristocratululu cohetandu cu simplulu tieranu, pentruca 'mi e grétia de fatiaria, de fanforanate, de resfatiiri; cu atatu mai multu asteptu inse cá aristocratululu se afle placere si bucuria intru a conduce unu poporu desteptu si cum amu dice moralisatu, eara nu coruptu prin esemple spurcate, infernale, ruinato're de tíera si de poporu. Eara mai anumitu pe aristocrati'a transilvana multa pucina catu este ea, o-asíu roga deca asiú avé vreo trecere la dens'a, cá se nu mai uite nimicu din cate va fi invatiatu de 18 ani inóce, cá se nu mai créda ca aristocrati'i din Faubourg, St. Germain, seu Tory lui Castlereag voru mai juca vreo rola cá pana la 1830; se nu se ia dupa Junkerthum nici dupa baronii de Strudelwitz et Sprudelwitz din Prusi'a, ca pe acea cale siar pregati numai o cadere rusinata; in oele din urma se'si arate generositatea cavaleresca si patriotismulu lamuritu prin morala crestinesoa intru confaptiunea sincera si zelósa la regularea definitiva a cestiunii agrarie din Transilvani'a, carea incurcata cum este si inveninata cu miile de procese urbariale si de comasatiune tienu, precum bine vedeti, pe o parte mare a poporulu intr'unu parocsismu fórté suparatoru.

Sub acestea — se póte intempla usioru, cá so ajunga si

elu pe urm'a celorlalte; apoi reapucavoru frenle conducatorii sasiloru si ai romanilor, séu alti homines novi, séunisce venitioi, acésta o scie numai Dieu. (Va urmá.)

Braslovu 20 Oct. Tergulu de tótna tienutu in dilele acestea a esitu preste tóta inchipuirea nemultiamitoriu si inca din tóte partile. Tergulu de vite a fostu mai numai o marturia, ca-ci abia se vendura vre-o 600 capete, ou tóte ca pretiurile cu respectu la cele de pana acum au fostu fórte scadiute atatu la vite cornute, catu si la cai, cari inca nu se cautara, ei dar' vre-o rasa nobila neci ca vediuramu figurandu.

O espusetiune de iope cu mandi si de cele de cate 3 ani spre a se premiá aflá locu in 17 a. c. si fura premiate ostenelele crescatoriloru: cu 15 galbeni si cu medalionu de argintu ale lui Daniele András proprietariu din Dálnok; alte 6 cu cate 5 galbeni si medalionu, intre acestea si una cu 2 mandi frumosi faci'a corbului. Alte 6 fura distinse cu medalione de argintu. Dintre cele de 3 ani se premiara una cu 10 si 6 cu cate 5 galbeni si cu medalione de argintu inca alte 6.

Din totu districtulu Brasiovului neci unu romanu dintre economii de vite nu si-a reprezentatu rasele sale, cu tóte, ca dupa cum vediuramu pe cele premiate economii romani aru fi pututu face furóre cu ale sale intre tóte cate se presentara numai din secuime. — Pana candu voru remané romanii nepasatori a si nobilitá vitele, cari nobilitare le aru aduce unu folosu întreitu fara cá crescerea loru se-i consté mai multu decatu ii costa martiégele si boulenicii, cari in lips'a de córne trebue se-i apuce de urechi spre a-i indreptá „hois" séu „cea". Parentii preoti aru trebui si aici nu numai se premérgea cu ecsemplu indemnatoriu, ci si din cathedra séu din fruntea altariului aru trebui se traga luarea aminte a poporului idiotu la nobilitarea si crescerea vitelor, ca-ci cererea din „Tatalu nostru": „panea nóstra etc." aru trebui esplicata si in sensulu economicu alu poporului, éra nu numai in sensulu cá se remana calicu si aici si dincolo. —

Dia'a tergului aduná o multime mare de poporu in orasiu fara cá se fi auditu vre-o multiamire neci intre cumparatori neci intre vendiatori. Atatu de mare e lips'a baniloru! Cu atatu mai mare se aratá inse ingrigirea intre poporu despre confusiunea starii presente politice. Toti de tóte partile intréba óre ce o se fia de noi, déca vomu apucá éra si suptu volnici'a nemesiloru cu „fogadom de nem adom", cuvintele loru. —

Noulu ministru de comerciu bar. Bernhard Wüllersdorf Urbair se-a adresatu catra camer'a comerciala de aci, cá si catra tóte celelalte din Austri'a, inscientiandusi intrarea in postu si asigurandu, ca va avé deplin'a atentiune a ajutá interesele, ce le representésa acésta camera, numai se afle spriginire activa din partea ei.

Blasiu 14 Oct. In interesulu contielegerei fratiesci descoperindune noi cu tóta sinceritatea si fara de vr'o una reserva postulatele nóstre facia cu presentulu politicu, si si nesuintiele spre esoperarea acelora, pentru acum nu mai ocupámu de nou cu corespundiatie politice depre la noi atentiunea publicului; déca nu cumca prin diurnalulu din Sibiu al fratiloru sasi („Herm. Ztg. unitu cu Sieb. Bot.") in Nrulu seu 241 din a. c. si anumitu prin una corespund. seu mai bine incunoscientiare a lui — scósa precum dice din diurnalele Vienese — de cuprinsu ca: „Metropolitulu gr. catolicu alu romaniloru din Transilvani'a conte Sterc'a Siolutiu, in urmarea unei incercari de a conchiama unu congressu nationalu romanu ar' fi fostu avisatu la Vien'a si trasu spre respondere, unde apoi cu cancelariulu transilvanu ar' fi avutu convorbiri aspre" — si prin alta din diurnalulu magiaru din Clusiu („K. Közl." Nr. 120 din a. c.), de cuprinsu din parte homogenu celei mai susu citate si carea se reduce cam' la urmatoriele: „ca metropolitulu romanu din Ardélu ar' fi vorbitu cuvente aspre catra cancelariulu — precum dice dupa „Debatte", — ca facia cu cancelariulu transilvanu de acuma atari cuvente aspre, nu numai ca nu ar' fi avutu locu, ci ca din contra Esc. S'a metropolitulu ar' fi auditu dela unu locu fórte competenté cuventu prea seriosu si constantu" — la cari apoi se mai adauge: ca „din scrisorea aperta necorespondiatória tempului a metropolitulu aprialu se manifestésa, ca Esc. S'a se conduce de mani, cari nu sunt romane, si se lasa a se intrebuintia spre scopuri contrarie intereselor romaniloru transilvani, la cari metropolitulu Siaguna ar' fi refusat a luá parte din cauza" scl., — in interesulu aperarei opiniunei de cali false si in interesulu adeverului suntemu provocati a ne face (la aceleasi) urmatórele reflexiuni si anumitu: la acea ca Esc. S'a ar' fi fostu avisatu de catra orecineva la Vien'a din oficiu, cá competentu de aprópe si bine informati dechia-

ramu, ca este una scoornitura góla si mentiuna leita, decatu care mai cornurata si mai mare nu s'a pututu publica in diurnale, de órece Esc. S'a a calatoritu la Vien'a in afaceri de natura in intiesulu celu mai strinsu privata.

La acea ca Esc. S'a ar' fi vorbitu in cuvente aspre cu cancelariulu transilvanu in afacerile politice presente; observamu: ca Esc. S'a chiar si in casu, candu cu ocaziunea amblarei in afacerile sale private pe la barbatii mai insemnati de statu si asia si pe la Esc. S'a contele si cancelariulu transilvanu de Haller ar' fi venitu in discursu politicu, care de altmintrea acum e la ordinea dilei — cá unu betranu veneratu si totudeuna moderatu, aspru neci ca a pututu se vorbésca, éra déca precum presupunemu 'sia descoperitu liberu si fara reserva inaintea cancelariului transilvanu convingerile sale politice facia cu impregiurarile patriei nóstre Transilvaniei si ale natiunalitatei nóstre romane, acea o-a facutu cá Prelatu besericescu, cá conducatoriu incredintiatu cu conducerea lucrurilor nóstre natiionali inca din congressulu trecut, si in urma o-a facutu din oficiu oá consiliariu intimu de statu alu Maiestatei S'ale c. r. ap., — si in contr'a asertului supradisu alu lui „Kol. Közl." ne place a crede, ca si Esc. S'a contele si cancelariulu transilvanu Haller, cá barbatu chiamatu prin increderea Maiestatii S'ale de ajutoriu intru efeptuirea intentioniloru parintiesci, si cá atare redicatu preste patimele si interesele parteculari, de descoperirile sincere ale Esc. S'ale metropolitulu, necum se se fia iritatu, ci mai vertosu s'a bucuratu, avendu ocaziune a cunosce una impregiurare interesanta din gur'a unui asia barbatu.

La acea ca Esc. S'a metropolitulu s'ar conduce de mane, ce nu sunt romane si celelalte, cá unii oarii cunoscemu impregiurarile mai deaprópe observamu: ca Esc. S'a metropolitulu e cu multu mai presusu in pusetiune si mai consecinte in principiale sale, decatu se lasa a se conduce de catra nesce subordinati seu latotu casulu de unii de stare si pusetiune mai de diosu, si rogamu pre confratii magiari resp. se voiésca a se convinge, ca Esc. S'a se conduce de opiniunea publica, si o conduce éra pe ea; si le descoperimu mai de parte spre placerea Domnielor S'ale (?) ca responsulu Esc. S'ale metropolitulu Siaguna e mai multu positivu, si ca scimu de securu ca acestu demnitaru besericescu dupa indatinatui zelu inca nu va intardiá a stá in fruntea causei natiionale indata ce va fi de lipsa; si mai adaugemu apoi, ca: pana ce fratii resp. magiari in pasii Esc. S'ale metropolitulu, pusi in caus'a patriei si a natiunalitatei nóstre cu sinceritate si fara de ceva reserva vedu: „conducere de mane ne romane"; pana ce in nesuintiele nóstre de a conserva autonomi'a patriei, si a ne aperá interesele nóstre legiuite natiionali vedu: agitatiuni (bujtogátások), semne de reactiune, si influentie straine — cá si cum romanii n'ar fi in stare a lucra dupa capulu seu si de sene; pana ce — prin rescriptulu regiu din 1 Sept. a. c. basatu pe norme feudalistice si plutocratice suntemu redusi la nepotiutia mai totale de a incurge noi de noi si cá natiune la alegerele reprezentatoru Dietei, ce se conchiama la Clusiu, — ne oferescu de deputati si reprezentanti, — cari firesce se ni 'i aléga ér' insii — barbati de aceia pre cari si densii ii recunoscu de romani renegati (vedi „K. Közl." Nru citatu pag. 474 col. 2. 2); pana ce fratii resp. magiari cu intentiuni — precum oredemu — rezervate, ne eschidu prin legi dela impartasirea conveniente in dieta, si ne impedeca — incatu aterna dela eli-ocaziunea de a ne esprime dorintiele cá natiune, in momentele de decisiune ale patriei ne sunt contrari unu congressu nationalu; pana ce fractiunea magiara prin adunările municipale ne néga caracterulu oficiosu alu limbii nóstre romane provocanduse la acea: ca eli au legi, dupa cari limba oficioasa si diplomatica numai cea magiara póte se fia; pana ce ei, ne voindu a sci ceva despre legile sanctionate prin Maiestatea S'a, prin cari ni se garantésa natiunalitatea si oficiositatea limbii romane, voiescu se ne duca despoliati de tóte drepturile la Pest'a, unde se depindemu dela una gratia incerta, si se suspinamu sub una maiorisare inesorabile, dupa esemplulu fratiloru de unu sange din dieta din Pest'a dela anulu Domnului 1861; in scurtu pana ce fratii magiari nu voru veni la acea idea salutaria pentru noi toti ca cu romanii au de a dá man'a cá natiune cu natiune si nu cá natiune magiara cu individii emancipati, cari se aiba dreptu de a trai, inse fara de a subsistá; — pana atunci sperare de contielegere intre natiunile patriei, de pace si incredere imprumutata precum si de fericirea patriei nu potemu se avemu neci unii intemeiata! Ma o spunemu acum si acest'a sinceru, ca la noi insielati de sperantia si adusi prin impregiurari au ajunsu multi a fi de acea convingere, ca cu fratii magiari cei ultraisti nu potu se fia in pace

si fericire, decatú tragundu jugulu strainu; de unde precandu sciu si vedu resp. magiari, cumca noi ne estimamu nationalitatea si limb'a mai presusu decatú orice altu ceva, si ca fara de acestea necum libertate, dara nece viétia nu ne consideramu ca avem, déca acum fiindule ocaziunea benevenita, capatandu la regimu barbati de ai sei, si preste totu avendu pentru acum sórtea patriei a mana, nu voru dispune impregiurarile asia, in catu in acestu tempu beneventatu se ne potemu apropia cu inoedre fratiésca; se nu se mire, déca noi romanii siliti de impregiurari cá acestea nefavoritóriu vomu refusa cu indignatiune libertatea loru, care ne amenintia cu mórte nationale, pentruca vedeti, ca trebue se marturissimu si nevrendu, cumca nóue ne au folositu mai multu chiaru si absolutismulu trecutú, de catu tóte libertatile constitutiunii de a carei litera se tienu neocotitii Dvóstre ultraisti. — B.

Desiu 6 Oct. La noi cá pretotindenea in patria inca s'a pusu in miscare masin'a uniunei respective s'au inceputu lucrurile pentru alegerea deputatiloru la diet'a din Clusiu.

Comitele Véér Farkas reocupandu a treia óra postulu de comite supremu, dupa cum-i place a se numi constitutiunale, pasiulu primu l'a facutu ne respectandu nece de catu limb'a romanés o a la convocarea membriloru romani in comitetulu comitatense, precum nece instructiunea din 1861 despre organizarea comiteteloru municipali, cari n'au de atrece preste 100 individi, chiamandu dia prinoipiu comitetulu intr'gitu din 48, in care romanii, potú dice, ca-su nula (0).

In 4 a lu. c. deschidendu adunarea comitetulu prin o cuventare magiara lunga, ne o spusa verde, ca noi avem se incepemu de acolo, de unde am lasat'o la 48, si ca densulu a traitu si traiesce numai pentru patri'a magiara si pentru nationalitatea magiara. — Despre limb'a romana neci vorba. La propunerea romana prin D. G. Manu cá protocolulu se se póte romanescé, dupace odata avem lege sanctiunata si publicata, s'a obiectatu cu despretiu de mai multe parti; ca ei nu sciu de lege sanctiunata, prin care se se decretése de oficiósá si ecuale limb'a romana; sciu atata, ca au lege, prin care numai limb'a magiara singura e decretata de publica oficiósá — (care, unde?).

Comitele dechiarandu ca nu e contrariu a se duce si unu protocolu romanescu, celu autenticu póte fi inse numai celu ungureacu, continua cu repediune a le sale, fara de a despune se se duca protocolulu si romanescé.

Romanii de aci, cá cei mai departati de ori ce centru romanu, dupace vediura ca tóte intrebarile facute in mai multe parti despre dereptiunea solidara ce trebue se o iè romanii remasera fara resultatu. satui de asteptare, in urma se dechiará de a luá parte*) la adunarea comitetulu formulandu si motivandu o propunere numai de dóua puncte:

Cá comitetulu se roge prin o representatiune pe Maiestatea S'a

a) cá in censulu de 8 fl. se se compute si darea capului; b) cá comitatulu Solnoculu din laintru cu o poporatiune de 114.000 suflete se i se concéda a alege 4 deputati si a fara de acestia orasiulu Desiu inea unulu.

Abia s'a facutu acésta propunere in comitetu de protopopulu Desiulu Ioane Colceriu si de tóte laturele se redicára cu risu despretiitoriu spre alu combate; candu comitele supremu dechiará francu, ca nu lasa nemicu la desbateré, fiindu chiamatu comitetulu numai de a compune comisiunile conscrietóre si ar' fi unu ce absurdu cá acum, candu voimu a intrá in constitutiune, unde inca n'am ajunsu, se rogamu totu atunci pe Mai. S'a, cá se ne faca octroiiri. (?!, 1863/4 ?!)

Cu acestea pasandu la compunerea comisiuniloru in prinoipiu se primira cá comisiunile se constè din atatia romani cati si unguri, inse venindu la aplecare magiarii n'au voitu se scia nemica si in 12 comisiuni pentru 12 cercuri sunt si de acelea, unde avem deabea unu romanu. Cá se fia de presiedinti ai comisiuniloru si romani neci nu voira se auda; si fiinduca oficialii romani toti sunt si in comitetu decise cá oficialii se nu póta fi in comisiuni, pe preoti nu le trebue, si asia in comisiuni vedi si pe badea Serbu, altmintre romanu dara necarturariu. —

Comisiunile incepundu-si totu in diu'a acea lucrulu, sér'a fusera cu totii gata. Intre alegatori scrisera numai pe acei individi, cari platescu dare pe pamentu 8 fl.; darea de casa si darea de venitu nu se considera de dari de-

*) Fara rezervarea, cá se nu se traga de aici consecintia in contra continuitatii nóstre de dreptu, cá natiune politica? Asta ar' fi o mare eróre, care se va folosi de antagonistii constitutiunali in prejudeciulu drepturiloru nóstre. Asemene rezervare nu e de uitatu in confusiunea de acum! — R.

re pte, (!) pre candu rescriptulu dice apriatu, ca acela e alegatoriu, care platesce dare derépta 8 fl. afara de a capului. — Noi am fi vrutu se scimu de ce categoria tienu densii darea casei si a venitulu, dupace suntemu securi, oa nu se tiene de aruncaturi, cari vinu dupa fiorinulu de dare. — Preotii si docentii de relegiunea unita si neunita, déca nu sunt nobili, nu voru fi conscrii cá alegatori in comitatulu acesta.

Astadi verificanduse protocolulu, nu s'a facutu amintire in elu nece de propunerea romana facuta de protopopulu Ioane Colceriu, nece de cea pentru limba, si asia romanii aci unde facu majoritatea absoluta a locuitoriloru se contemnará cu totulu. — !!

Ci cu catu ne facu mai mare opresiune si cu catu ne despretiuescu mai tare, cu atata noi suntemu mai alipiti de caus'a nóstra nationale comuna si dorimu din sufletu cá natiunea romana catu mai curundu se se adune sub presidiulu ambiloru metropoliti romani intru unu congressu national prin representati legiuiti, inca inainte de deschiderea dietei Clusiene cá se ne potemu consultá si decide despre dereptiunea romaniloru facia cu intrebarea uniunei si cu politic'a venitória, pasindu intru tóte cu solidaritate. —

Unu siru de experimente unulu mai nefericita decatú celu alaltu a trecutú preste patri'a nóstra si precandu cu experimentulu din urma ne credeamu mai ajunsi la limanulu mantuirei, deodata ne vedemu trantiti intr'altulu nou, o continuare a acelu experimentu, care a produsu rezultatele cele mai triste pentru fii patriei nóstre si la acarui amintire ne se infóra tóte simtirile cá de o pestilentia oea fostu seceratu cateva dieci de mii din ourun'a barbatiloru natiunei nóstre.

Inceputulu experimentulu s'a facutu si inca cu semne rele; revisiunea articulu de uniune e se se faca dara numai de representantii regimulu, de cast'a privilegiatiloru si de proprietarii depamentu, cari platescu dare de pamentu 8 fl. — Unu ce ne auditu in tóte statele constitutiunali, se vedi echisi dela dereptulu de a se consultá si a deliberá despre venitoriulu si fericirea patriei comune,

1) pe onoratorii acei individi cari caloandu 10—20 de ani pulbera scolara-si consumara tóta averea s'a reale si-sio inlocara cu alta spirituale, abile de a face servicie indiecite si insutite patriei, si cari la totu casulu voru fi cu multu mai capai si mai competenti de a si redicá vocea in causele comune ale patriei, —

2) industriarii si meseriesii, clasa de medilocu a populu, legatur'a intre proprietarii de pamentu si onoratiofi, contribuescu cu o suma fórté insemnata in cas'a statulu si la fericirea comune a patriei. — Incatu dupa conceptulu norme, dupa care se se compuna diet'a, seau mai bene disu, dupa conceptulu eschisivu alu unguiloru in Ardélu nece insusi Dreher, care platea unu milionu fl. dare de venitu, déca ar' trai, si ar' avé de a plati aceea dare aci in Ardélu, n'ar poté fi indiestratu cu dereptulu de alegatoriu, pentruca darea de venitu nu se computá de densii in conceptulu de dare derépta. —

Asia dara doi factori ponderosi din corpulu ardelenesou-i vedemu echisi dela dereptulu de asi esprime parerile relative la venitoriulu patriei; prin urmare e chiara si intentiunea despre o uniune pripita si maiestrita; caus'a segura, pentruce in sum'a de 8 fl. nu se cuprinde ai darea capului. — 0 0

De prin diurnalele magiare vedemu ca candidatii de deputati se afla in tóte locurile desemnati; ei sunt persóne din aristocrati'a cea mai alésa: Intre acestia se afla desemnatu si archiepiscopulu Haynald si inea in 5 locuri, si Carolu Veszelyi la Belgradu. Acestu din urma esi in publicu cu unu programu fórté liberalu la vedere, in realitate inse cu programulu unionisticu incaltiatu imbracatu si mai provóca inca, cá respectiv'a partita se se tiene de parol'a: „Fortes in re, suaves in forma“, cum ai dice cu alte cuvinte „nnio vagy halál, édes embereim,“! séu pe romania „gura dulce dar“. . . .“

UNGARIA. Intre tóte programele cela alu lui Ghiczy, fostulu presiedinte in diet'a deputatiloru din 1861, e celu mai expresivu. Elu pretinde deadreptulu restituirea in intregu a autonomiei Ungariei si acést'a numai pe longa uniunea personala cu Austria, si negótiile de esterne si ale militiei cá obiecte comune alu comunei coróne. Va se dica, cá si inainte de 1848, si vedemu, ca programulu lui se primesce cu entusiasmu mai mare si decatú alu lui Eötvös si Déak.

— Romanii inca pasiescu cu seriozitate; le dorimu succesu bunu, cá se nu fia numai cá de sementia in tóta dieta. —

AUSTRIA INFERIORA. Vien'a 17 Oct. („Debatte“ si „Concordia“.) La asecurarea „Concordiei“ ca regi-

mului de acum nu fortiaza uniunea Ardélului cu Ungari'a, ca Maiestatea n'aru sanctioná legea de uniune, candu prin ea s'aru periclitá drepturile romanilor si ca acésta asecurare s'aru afiá in rescriptulu regescu catra diet'a Ungariei, — se milostivesce si miloserdese „Debatte“ a face urmatóri'a ilustratiune:

„Acést'a impartasire a fóiei romane se potriveace de minune cu cele ce le-amu fostu disu noi cu pucinu inainte de acést'a in obiectulu deslusirilor, care si le-a agonisitu metrop. br. de Siagnna asupra situatiunii, candu a fostu in Vien'a, si care ei dau chiai'a la pusetiunea ce o tiene. Numai „Concordi'a“ a uitatu a mai adauge, cumca politiciu ungurescu in fapta nimicu nu vréu mai pucinu, decatu ceea ce aru poté fi in stare a scurtá drepturile cele fundate ale romanilor (Inaintea eroilor lui „Debatte“ romanulu n'are neci unu dreptu fundatu, decatu pe catu se mai afla in „aprobate“ si „compile“ si ceea ce se adauge in rescriptu despre egalitate, care inse numai Maiestatea o-a octroitu, ér'a eroii, ce sci? inca si aceea se potu inceroa a o respinge pentruca ei vedemu, ca drepturile romanilor dela 1863—4 le tienu, ca-su fictio juris ad. inchipuire de dreptu. Si noi tienemu constitutiunile facute de noi fara noi de simpla fictiune si totu ce nu se potrivece principiulu egalei indreptatiri politice natiunale R.) si ca pentruaceea n'aru poté fi o amenintiare indreptata in contra incordarilor ungurescu, déca uniunea, asia dicundu, s'aru concede numai cu pretiulu de a nu periclitá drepturile romane. Neci Ungari'a nu vré a fortiá uniunea; ceea ce vré ea e o invoire libera fratiésca, care se resulte in folosulu intereselor din ambe partile.“

S'aru poté si dorimu si asia ceva, ba amu si spera, candu n'amu fi ignorati cu totulu cá natiune la actulu invoirii. Hei! dar' intre cavaleri de situatiune impenati si impintenati si intre lipituri, rari cá corbii séu dupa ecpresiunea eternatului Dr. Barnutiú cá siórecii cei albi, avisate a stá dupa usia, cá chiamate numai de scotere de ochi, cum ve si poteti inchipui, ca se póte face vre-o invoire drépta si ongrifica pentru ambe partite?! — Roguve lasati sofismele la o parte si nu ve mandriti cá odinióra evreii, cari in pretiulu mandriei inca nu vrea se mai recunósca pe altu poporu alaturea, ci numai sub sene, ca celu ce se pré mandri se si umili. Romanulu e amicu cu multu mai sinceru si mai de binevoitoriu ungurului, de catu ar' merita elu pelunga tractarea s'a, si de-eatu se nu lu mai monitese inca cu: Quidquid agis, prudenter agas et respice finem! Communio sortis exigit perfectum iurium non fictivum sed reale exercitium.

Chronica. Politic'a din afara se tiermuresce la cercarea terenului. Min. Prusiei Bismark, intorcunduse dela Biaritz, unde se dice, ca s'aru fi vorbitu cu Napoleonu pentru schimbarea chartei europene, (nu cumva are de cugetu Bismark se dè pe Austri'a afara din Germani'a? —) da materia la coniecturi de acestea, din cauza, ca pe Bismark lu taie capulu la asia ceva. — Lord Palmerston e fórte reu bolnavu, c. Walewsky se tramite de Napoleonu in Itali'a, cá se studiase starea poterii si a impregiarilor ei. In Veneti'a se improscara musicantii bandei militare cu umedieli din ólele de nópte pe ferestri, semnu, ca ér' a inceputu a prorumpe dusmani'a colcaitória asupra austriacilor; ér' SS. Papa — tramise atatu la Prusi'a, catu si la Rusi'a plenipotenti spre a incheiá concordate favoritórie pentru catolicii sei. — In Rusi'a s'au revoltatu ecsilatii din Siberi'a si prin cumpararea paditorilor se eliberara multi scapandu la America. La Caucasu dupace ocupara rusii Taschendulu cercasianii navalira ér' asupra garnisónci de acólo si facura unu mare macelu intre rusi.

ROMANIA. Scirile cele mai próspete din Bucuresci asecura, ca starea sanetatii Domnitoriului e mai imbucuratória. Scirea despre inschimbarea ministeriului nu se adeveresce, totusi min. de esternu s'a retrasu, si Manu m. de resb. 'lu substitue.

Facia cu legea instructiunii publice se vede, ca ér' au caditu spiritele in langóre in Principate, pentruca déca s'a primitu de consiliu principiulu cá cu infiintierea scóleloru satesci se se procéda cu incetulu pe rondu, apoi s'aru paré, ca ómenii vréu se faca numai sfara in tíera fara se apuce cu deadinsulu de generalisarea institutiunii oblegatórie. Aici se nu se crutie nimicu, ca ori cate spese se voru face pentru instructiune, folosulu ce va esi dintrens'a: viati'a si bogati'a natiunala le va coversi.

Drumulu de feru intre Bucuresci si Giurgiu in urm'a unui contractu alu regimului cu bancheri englesi se va incepe a se construi. Ér' redicarea unei bance concesionate ori concesionande framenta multu spiretele patriotiloru si cu totu dreptulu, pentruca o banca de proprietari romani cu ipotece reale totudéuna e unu castigu si unu bine pentru tíera.

— Cea mai mare noutate e, ca se proiectésa comasarea Prefecturilor, cá se fia numai 17. unu midiulocu nimeritu pentru a face economia in specele atatoru prefecti, numai de s'ar aronda asia, cá capital'a prefecturei se cada oblu in centru pentu inlesnirea celoru mai departati dela capitala. —

— Faimosulu si multu inspaimentatoriulu lotru Radu Angelu, dinaintea caruia tremurá nunumai ciocoismulu ei si boierimea si plutocratia Romaniei, si care scaldá in sange atatea jertfe, fú omoritu in lupt'a cu dorobantii din districtulu Muscelu, la Gorganu, unde i se espuse cadavrulu vr'o cateva dile spre vedere.

Nr. 5109/civ. 1865.

1—3

Publicatiune.

De catra magistratulu urbanu si districtuale cá judecatoria se face de obste cunoscutu: cumca la cererea mostenitoriloru Mariei veduva Arsenie Steriu si invoirea incl. comissiuni orfanale de aicea in numele mostenitoriloru minoreni s'a concessu licitatiunea de buna voia a averei aflatore aicea a Mariei veduva Arsenie Steriu, constatoria: 1. In avere miscatoria: din mai multe pretiose, efecte de aur si de argentu, mobile, pandiarie si alte diferite obiecte in pretiu totalu de 2350 fl. 3 cr. v. a.; 2. In avere nemiscatoria: din doue case cu gradine in suburbiulu de susu (scheiu) sub Nr. 271/272 in pretiu de 700 fl. v. a. si din casa din suburbiulu de susu in prundu sub Nr. 378 in pretiu de 2000 fl. v. a.

Spre vendiarea averei miscatoria se defigu terminii pe 28 Octobre 1865 si dilele urmatorie, precum si pe 11 Noemvre 1865 si dilele urmatorie in casa din prundu sub Nr. 378 Consc.-Nr. 432 incependu dela 9 óre diminetia si spre vendiarea caselor cu gradine sub Nr. 271/272 numai unu terminu pe 18 Noemvre 1865 la 9 óre diminetia la fatia locului, apoi spre vendiarea casei din prundu sub Nr. 378 iarasi numai unu terminu pe 25 Noemvre 1865 diminetia la 9 óre la fatia locului la care atatu realitatile catu si averea miscatoria nu se va vinde sub pretiulu estimatiunei si cea din urma inca numai pe langa depunerea pretiului vendierei.

Conditiiunile licitatiunei si estimatiunea realitatiloru precum si extractulu din protocoalele funduarie se afla in cancelaria subscrisei judecatorii, unde se potu vedé si decopia.

In fine se observedia, ca vendiarea acésta se va face numai la cererea de voia buna a mostenitoriloru si ca prin urmare drepturile intabulate pe realitati re-manu neatinse.

Brasiovu in 7 Octobre 1865.

Magistratulu urbanu si districtuale cá judecatoria.

POLITICA

CONDUCATORILORU NATIUNIEI ROMANE DIN TRANSYLVANIA

in cievu din urma cincii ani, scrisa

De unu romanu.

Clusiu 1865. Proprietatea librariului Stein János. Costa 25 cr. si se afla de vendiare la librari'a Carl Sindel aici in Brasiovu.

Farina de lucsu (non plus ultra),

unu funtu de Vien'a noue cruceri v. a.; o cupa siésespre-diece cruceri v. a. a sositu próspata la

1—3

J. G. Jakobi in strat'a scólei.

Redactoru respundietoru

JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui

JOANNE GÖTT,